

Hoop en bekering (Jesaja 11,1-10; Matteüs 3,1-12; Overweging 4 december 2022, Theo Brock)

De dagen worden kouder en donkerder, niet alleen letterlijk, we kunnen er niet omheen, ook in onze samenleving dreigt het killer en troostelozer te worden. We ondervinden allemaal – direct of indirect – zaken zoals;

- de groeiende kloof tussen arm en rijk en de noodzaak van voedselbanken,
- de gevolgen van de invasie van Rusland in Oekraïne,
- een tanend vertrouwen in de overheid door crisissen die zich opstapelen,
- een onzekere toekomst als gevolg van klimaatsverandering,
- leegloop van de katholieke kerk.

Genoeg aanleiding om te somberen en je onmachtig, broos en kwetsbaar te voelen. De Bijbellezingen van vandaag laten echter een tegengeluid horen. Een tegengeluid waarbij we aangespoord worden om niet bij de pakken neer te zitten, maar om hoopvol en bewust op weg te gaan. In Bijbelse zin is op weg gaan, uitzien naar iets dat de moeite waard is en dat ook in woord en daad dichterbij brengen. We worden opgeroepen dromen levend te houden, maar ook om kritisch stil te staan bij ons doen en laten hier en nu.

Dromen levend houden: Wie verwoordt in de Bijbel de droom van een betere toekomst mooier dan de profeet Jesaja? In de eerste lezing wordt beschreven hoe er aan een schijnbaar dode boomstronk een twijggje ontspruit. Nieuw leven waar niemand dat meer verwacht had. Die dode boomstronk staat symbool voor het verval van het eens zo grote koningshuis van David en Salomon. In de tijd van Jesaja hebben de nazaten van deze koningen geen oog meer voor de belangen van het gewone volk. Ook weten de machthebbers van die tijd de ellende van oorlog en ballingschap niet te voorkomen. Hoe treffend is de overeenkomst met het oorlogsgeweld en politieke tumult in onze tijd. Jesaja verwoordt de hoop dat uit het huis van David, waarvan Isaï de stamvader is, een nieuwe leider zal voortkomen die oog heeft voor mensen die kwetsbaar en machteloos zijn. Welbeschouwd is de droom van Jesaja de poëtische aankondiging van Gods rijk op aarde. In deze droom grijpt de profeet terug op de Bijbelse voorstelling van het aards paradijs. De Hof van Eden waar mens en dier in vrede leven.

Is deze droom van Jesaja naïef? Ik hoop en geloof van niet, want door te geloven in die droom zeggen en belijden we dat we ons niet neerleggen bij pessimisme, tegenslag en onrechtvaardigheid. Door te geloven in die droom laten we ons niet verlammen door de gedachte dat het allemaal geen zin meer heeft. Hoe meer we dat samen dromen, hoe beter het is. Maar....., het gaat niet helpen als u en ik alleen een afwachtende houding aannemen en denken dat alles wel op zijn pootjes terecht zal komen. Juist daarom vullen de Bijbelverhalen van vandaag elkaar zo goed aan.

In het evangelie leren we Johannes de Doper kennen als de wegbereider van een nog grotere profeet waarin we natuurlijk Jezus herkennen. Johannes de Doper doet echter meer dan aankondigen. Johannes is erop uit om mensen te bekeren. Bekereren, dat is omkeren en de juiste richting opgaan. Er is een glas-in-lood afbeelding van Johannes de Doper prominent te zien in onze kerk, links van het middenpaneel met de lijdende Christus. We zien een excentrieke profeet met een kled van kamelenhaar en, als u goed

kijkt, met een bijl aan zijn voeten, want hij schrikt niet terug om de spreekwoordelijke botte bijl te hanteren om onrecht en huichelarij te benoemen. Johannes de Doper is geen lieverdje. Hij durft op zere tenen te trappen. Hij roept op om bewust te leven omdat het spreekwoordelijke kaf van het koren gescheiden zal worden. In het evangelie staat dan ook de beeldspraak opgetekend, *"iedere boom die geen vruchten draagt, wordt omgehakt en in het vuur geworpen"*.

De beste test, toen en nu, ligt natuurlijk in de vruchten die wij als individu en geloofsgemeenschap voortbrengen; vruchten van zelfkennis, oprechtheid, gerechtigheid, betrokkenheid en dienstbaarheid wel te verstaan. Kortom, Johannes de Doper staat ons niet toe om de Advent te zien als alleen een wachttijd waarin we dromen van een witte kerst. Zijn oproep moet dan ook gelezen en geïnterpreteerd worden tegen de achtergrond van ons eigen leven.

Een logische vraag m.b.t. het evangelie van vandaag is dan ook: Is de oproep tot bekering aan U en mij besteedt? Maar...., zijn we dan niet goed bezig? Zo bont maken we het toch niet als actieve geloofsgemeenschap? We bezoeken regelmatig vieringen in deze kerk. Tijdens de zeven-heuvelenloop is er veel erwtensoeppot voor daklozen verkocht en er worden weer kerstpakketten gevuld en bijdragen geleverd aan de Frans van der Lucht school. Je zou kunnen zeggen dat we onze christelijke plicht naleven. Kan men meer van ons verwachten? Maar....., was dat welbeschouwd ook niet de kritiek van Johannes de Doper op de Farizeeën en Sadduceeën omdat ze menen uit het goede hout gesneden te zijn als kinderen van Abraham? Daar neemt Johannes de Doper duidelijk geen genoegen mee. Ook wij zijn moreel niet beter, enkel en alleen omdat we ons christen noemen, regelmatig deelnemen aan kerkvieringen en aan liefdadigheid doen, ook al moeten we daar natuurlijk mee doorgaan. Bekeren betekent namelijk ook je eigen beperkingen en tekortkomingen onder ogen willen en durven zien. Het blijft altijd nodig om eerlijk ten opzichte van jezelf te zijn, en regelmatig zelfonderzoek te doen.

Waarvoor en voor wie leef ik?

In hoeverre ben ik een vreemde voor mezelf?

Besef ik voldoende dat ik mijzelf vooral leer kennen door de ogen van de ander?

Hoe ga ik om met verantwoordelijkheden, mensen en de leefomgeving die mij worden toevertrouwd?

Heb ik nog passie om het leven te leven?

Durf ik nog te geloven in het visioen van een betere toekomst, Gods rijk op aarde?

Het regelmatig stellen en beantwoorden van dergelijke vragen is nodig om jezelf, en je drijfveren, beter te leren kennen. Zelfonderzoek is een belangrijke voorwaarde om je leven vruchtbaar te laten zijn, niet alleen voor jezelf maar ook voor de ander.

Samenvattend, overal waar mensen tijd inruimen voor reflectie en bezinning, en zich inzetten voor elkaar, gloort er iets van een stralende toekomst, is er iets te zien van het licht van Kerstmis, iets van het Koninkrijk Gods.